

ОБРАЗ ПРИРОДИ У ВІРШАХ П. ТИЧИНИ

Коваленко Н.

Павло Григорович Тичина залишив чималу творчу спадщину, за своє життя створив величезну кількість високохудожніх поетичних творів. Поет творчо обробив багато тем, серед яких чітко виділяється тема краси рідної природи. Творчість П. Г. Тичини – це гімн життю, весні, природі і людині. Він увійшов у літературу передзвоном своїх "Сонячних кларнетів", музику яких не почути було неможливо. Перша збірка поета ввібрала в себе найоптимістичніші настрої молодого людини, життя якої тільки починається; ввібрала музику серця і музику Всесвіту, природи, що злилися в ній в унісон, як зливається життя людини і природи.

Чарівна, мальовнича природа України не може залишити байдужою жодну людину, здатну сприймати прекрасне, а тим більше поетів, душа яких відкрита для всього тонкого, красивого. Не один вірш присвятили вони рідним вербам, лугам, річкам, і слова ці наповнені щирою любов'ю до рідного краю.

Справжнім співцем природи був і Павло Тичина, творчість якого була гімном праматері природі, яка сповнює людину силами і надихає на прекрасне. Особливу увагу образам рідної природи приділяє він у своїй першій збірці "Сонячні кларнети", яка стала новим потужним словом в українській літературі. Поет говорив, здавалося б, про старі, вічні речі, але звучали ці слова по-новому. Для нього нерозривними були зв'язки між природою та музикою, адже поет ще з дитячих років захоплювався співами, добре знав і відчував музику. Для Тичини світ не просто існує, а рухається в якомусь ритмі; все навкруги, і природа в тому числі, має свою музику, суголосну з мелодіями всесвіту:

Щось мріє гай –
Над річкою.
Ген неба край –
Як золото.
Мов золото-поколото,
Горить-тремтить ріка,
Як музика. [4]

Для поета, який не мислив свого життя без музики, такі порівняння й асоціації були природними, адже й збірку він назвав "Сонячними кларнетами", створивши образ не просто якогось фізичного тіла, тепло якого досягає Землі, а життєдайного, сповненого світлої енергії небесного світила, яке не просто існує, а живе, і його життя, гра його променів нагадує гру на кларнеті. Це не єдиний приклад, коли образ природи асоціюється з музикою, утвореною якимось музичним інструментом: "...тополі арфи гнуть...", "арфами, арфами – золотими, голосними обізвалися гаї самодзвонними...", "скрізь поточки, як дзвіночки".

Природа, як і музика, суголосна з настроями ліричного героя, вона ніби живе в передчутті якихось змін, звершень, великих подій.

Образ весни з'являється, бо для природи це оновлення, час позбавлення всього старого, того, що заважає жити:

Йде весна
Запашна,
Квітами-перлами
Закосичена. [3]

Ліричний герой милується весною. Її приходу чекають і лани, і пташки, і люди – вона молода і вродлива, сповнена сил та енергії, і саме вона принесе такі жадані зміни:

Ой одкрий
Колос вій!
Сміх буде, плач буде
Перламутровий... [3]

Іноді здається, що ліричний герой розчиняється в природі, живе з нею в одному ритмі, переймається її настроями, тому досить лагідно пригріти сонечку, заспівати жайворонку, і людина вже відчуває себе щасливою:

Гаї шумлять - я слухаю.
Хмарки біжать-милуюся.
Милуюся-дивуюся,
Чого душі моїй так весело. [4]

Ранок і вечір, день і ніч, сонце, хмарки, вітер – все для поета має своє емоційне забарвлення, пов'язане з якимось образом, музичним ритмом: світанок – як зайчик, що грається з квітами, день – впевнений, залізний, наповнений багатьма справами, вечір – тихий, суголосний з музикою флейти, а ніч – стара бабуся.

Коли ліричний герой радісний, сповнений надій, разом з ним радіє і природа. Проте, коли він почав розуміти, що найкращі мрії так і залишаться мріями, коли в його душу закрадається тривога, природа також втрачає свій спокій.

Павло Тичина – один із тих поетів, які дали зразок чудової гармонії між людиною та природою. Поет подарував нащадкам своєрідну ліричну програму. Саме неосяжні українські простори, готові по-материнськи ніжно прийняти нас в обійми, стануть у недалекому майбутньому прекрасним тлом зростання нової людини.

Поет звертається до образів природи навіть тоді, коли пише про любовні переживання. Закоханому здається, що все навкруги знає про його почуття, що природа допомагає йому насмілитися підійти до коханої:

Кохана спить, кохана спить,
Піди збуди, цілуй їй очі,
Кохана спить. [7]

Творчість П. Тичини сповнена замилюванням українськими степами, нивами, галями, тополями, озерами і струмками, радістю від життя серед чарівної української природи, відчуттям гармонії з нею. Тому і називають поета "сонцепоклонником", бо його творчість – гімн сонцю, а, отже, і всьому живому на Землі.

Митець сприймав природу як величний храм, як сонцесяйний собор, до якого ставився з обожнюванням і поклонінням. Саме в природі вбачав поет джерела життя й любові. Природа в його поезіях змальована з особливою ніжністю, вона в нього оточена незримим космосом і продовжена в нескінченність, у вічність: "Отак роки, отак без краю на струнах вічності перебираю я, одинока я верба".

Образи природи письменника стали вагомим і багато в чому неповторним художнім явищем в усій слов'янській поезії. Вони відкрили нам природне прагнення свідомої людини до вічної гармонії, її порив від темного, затхлого світу до сповненої світла, сонця й музики природи. Відчуття єдності з матінкою-природою є характерною рисою творчої спадщини поета.

Краса неповторної України мала величезний відгук у палкому серці поета, вона не залишила його байдужим. Це почуття Павла Тичини проявилось в чималій його творчій спадщині, виявилось в високохудожніх поетичних творах. Природа стає для письменника не лише об'єктом постійного захоплення і змалювання, а й живою істотою, якій властиві всі людські якості та можливості – почуття болю, любові, страждання тощо.

Оспівування краси рідної Батьківщини обґрунтоване дійсно палкою любов'ю П. Г. Тичини до неї. Поетична спадщина поета – то справжній гімн на честь єднання природи й людини, на честь поринання в ніжний, чистий, незаймано-прекрасний навколишній світ.

-
1. Васильєв Є. Образ природи у віршах П. Тичини // <https://www.ukrlib.com.ua/>.
 2. Васильєв Є. Гармонія людини і природи в творчості Павла Тичини // <https://www.ukrlib.com.ua/>.
 3. Тичина П. Арфами, арфами// Рильський Максим, Тичина Павло. Вибрані вірші. – Харків, 2013. – С. 23 - 24.
 4. Тичина П. Гаї шумлять// Рильський Максим, Тичина Павло. Вибрані вірші. – Харків, 2013. – С. 22 - 23.
 5. Тичина П. Ви знаєте, як липа шелестить // Тичина Павло. Збірка поезій. – Київ, 2017. – С. 88.